

זוהר תהלים

משום כף נקרא אדם. קרא עליו, (תהלים קיט) טוב לי תורת פיך מאלפי זֶהב וְכֶסֶף. עוד אָמַר לוֹ, כְּתוּב (שם לו) אָדָם וּבְהֵמָה, וְלֹא כְּתוּב אִישׁ וּבְהֵמָה. אָמַר לוֹ, וְלֹא! וְהָרִי כְּתוּב (שמות יא) לְמַאִישׁ וְעַד בְּהֵמָה. אָבֵל מֵה שְׁכֵתוּב אָדָם וּבְהֵמָה, כְּמוֹ שְׁכֵתוּב (מלכים א ה) מִן הָאָרֶז אֲשֶׁר בְּלִבְנוֹן עַד הָאֲזוּב אֲשֶׁר יֵצֵא בְּקִיר. דָּרָךְ הַכְּתוּב הוּא, שְׁלֹקַח הָעֲלִיּוֹן מִכָּלֶם וְהִנְמוֹךְ מִכָּלֶם. אִף כָּאֵן הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַכֹּל - אָדָם, וְהִנְמוֹךְ מֵהַכֹּל - בְּהֵמָה. אָמַר לוֹ, וְהָרִי כְּתוּב (בראשית ב) וְאָדָם אֵינָן לְעֵבֶד אֶת הָאָדָמָה. אָמַר לוֹ, בֹּא וּרְאֵה שְׁכָל מֵה שְׁבַעוֹלָם אֵינוֹ אֶלָּא בְּשִׁבִיל הָאָדָם, וְכָלֶם בְּגִלּוֹ מִתְקַיְמִים וְלֹא נִרְאִים בְּעוֹלָם, וְכָלֶם הִתְעַכְּבוּ עַד שְׁיָבֵא אוֹתוֹ שְׁנַקְרָא אָדָם. זֶהוּ שְׁכֵתוּב (שם) וְכָל שִׁיחַ הַשָּׂדֶה טָרָם יִהְיֶה בְּאֶרֶץ וְגו'. טָרָם: עַד שְׁלֹא, כְּתַרְגוּמוֹ. מִשׁוּם שְׁלֹא נִרְאָתָה הַדְּמוּת הָעֲלִיּוֹנָה. זֶהוּ שְׁכֵתוּב וְאָדָם אֵינָן. כְּלוּמַר, כָּלֶם הִתְעַכְּבוּ בְּשִׁבִילָהּ שֶׁל הַדְּמוּת הַזֹּאת עַד שְׁנַרְאָתָה.

ומשום כף לא נראתה (נבראה) הדמות הזו אלא בדמות שראויה לה. זהו שכתוב (שם) ויֵצֵר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם, בְּשֵׁם מְלֶא, כְּמוֹ שְׁבַאֲרָנוּ, שֶׁהוּא שְׁלֵמוֹת הַכֹּל וְהַכְּלָל שֶׁל הַכֹּל.

בשעה שהכהן פורש ידיו אסור לעם להסתכל בו

אדם וּבְהֵמָה תוֹשִׁיעַ ה' (לו, ט): [זוהר - במדבר - פ' נשא (דף קמ"ז)] לְמַדְנֵנוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, יוֹם אֶחָד יִשְׁבְּתִי לְפָנָי רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן וְשִׂאלְתִּי אוֹתוֹ, אָמַרְתִּי, רַבִּי,

הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹתֵר מֵהַכֹּל, שְׁמִי שֶׁהוּא בְּדַרְגָּה עֲלִיּוֹנָה שֶׁל כָּלֶם, לֹא יֵשֵׁב כָּךְ. וּמִשׁוּם כָּךְ כְּתוּב בְּאָדָם, וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן. וּבֹא לֹא כְּתוּב, אֶלָּא וְהוּבָא. שְׁכָל מִי שְׁרוּאָה אוֹתוֹ, מִתְחַיֵּב בּוֹ לְהַקְרִיבוֹ לְפָנָי הַכֹּהֵן, שֶׁהַדְּמוּת הַקְדוּשָׁה לֹא תִשָּׁב כָּךְ. וְכְתוּב אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִהְיֶה בּוֹ נֶגַע וְגו', וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר בְּשָׂרָם בְּהַרְתּוֹ וְגו'. וְלֹא כְּתוּב בָּהֶם וְהוּבָא. אָמַר לוֹ, וְהָרִי כְּתוּב (במדבר יב) וְהָאִישׁ מִשָּׁה, כִּי זֶה מִשָּׁה הָאִישׁ, לְמָה לֹא נִקְרָא אָדָם? אָמַר לוֹ, מִשׁוּם שְׁנַקְרָא עֵבֶד לְמַלְךְ, שְׁכֵתוּב (שם) לֹא כֵן עֲבָדֵי מִשָּׁה. (יהושע א) מִשָּׁה עֲבָדִי. וְאִף כָּךְ נִקְרָא אִישׁ כָּלֶפֶי אָדָם שְׁלִמְעֵלָה. אָמַר לוֹ, אִם כָּךְ, הָרִי כְּתוּב (שמות טו) ה' אִישׁ מִלְחָמָה, וְלֹא כְּתוּב אָדָם. אָמַר לוֹ, סוּד ה' לִירְאִיוֹ. אָמַר לוֹ, אִם כָּךְ אֲנִי בִּינְיָהֶם (יושב) הוֹשִׁיבוֹ בְּכָל, וּבְמִקּוּם הַזֶּה לֹא זְכִיתִי.

אמר לו, לך לרבי אבא, שאני למדתי ממנו שלא על מנת לגלות. הלך אצל רבי אבא, מצא אותו שהיה דורש ואמר: מתי נקראת שלמות של מעלה (של הכל)? כשיושב הקדוש ברוך הוא בכסא, ועד שלא יושב בכסא, לא נמצאת שלמות, שכתוב (יחזקאל א) ועל דמות הפסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה. משמע שכתוב אדם, שהוא הכלל ושלמות הכל. אמר רבי יהודה, ברוך הרחמן שמצאתי אותך בזה. אמר לו, אם כן, הרי כתוב ה' איש מלחמה, ולא כתוב אדם. אמר לו, יפה שאלת. בא ראה, שם לא נמצאת שלמות של הכל, ומשום כן נקרא איש. אבל כאן שלמות הכל והכלל של הכל,